

Uned 1

Pwy ydy Pwy?

Dril 1 Helo 'na

Helo.

Helo 'na.

Bore da.

Prynhawn da.

Noswaith dda.

Sut rydych chi heddiw?

Sut mae?

Da iawn, diolch.

Iawn, diolch.

Eitha da, diolch.

Gweddol.

Wedi blino.

Ofnadwy.

A chi?

Da iawn, diolch.

Sut rydych chi heddiw? > Sut dych chi heddiw?

Sgwrs

A: Bore da.

B: Bore da.

A: Sut mae?

B: Da iawn, diolch. A chi?

A: Gweddol, diolch.

Nawr, gweithiwch mewn parau i baratoi sgysiau newydd.

Uned 1

Sgyrsiau

Athro: Bore da, blant.
Plant: Bore da, Syr.
Athro: Sut rydych chi heddiw?
Plant: Da iawn, diolch.

Athrawes: Bore da, fechgyn.
Plant: Bore da, Miss.
Athrawes: Sut rydych chi heddiw?
Plant: Bendigedig, diolch.

Athrawes: Prynhawn da, ferched.
Plant: Prynhawn da, Miss.
Athrawes: Sut rydych chi heddiw?
Plant: Gwych, diolch.

Nawr, gweithiwch mewn parau i baratoi sgyrsiau newydd.

Uned 1

Dril 2 Pwy?

Beth ydy'ch enw chi? Ffred Morris ydw i.
Pwy ydych chi? Helen ydw i.

Gofynnwch i 4 person yn y dosbarth.

Cyflwynwch y bobl i'r dosbarth:

Dyma Ffred Morris.
Dyma Helen Jones.

Dril 3 Byw?

Ble rydych chi'n byw?	Rydw i'n byw	yn	Abertawe. Llanelli. Abergwaun.
		yn	Nhalybont. Ninbych-y-pysgod.
		ym	Mhen-y-bont. Mangor.
		yng	Nghaerdydd. Ngwynedd.

Gofynnwch i 4 person yn y dosbarth.

Pwy ydych chi ? > Pwy dych chi?
Helen ydw i > Helen dw i

Ble rydych chi'n byw? > Ble dych chi'n byw?
Rydw i'n byw ... > Dw i'n byw ...

→ Gweithgaredd 1 a 2

Uned 1

Dril 4 Siarad am berson arall

Mae John yn	byw yn Llanelli.
Mae e'n	byw yn Aberystwyth.
Mae hi'n	byw yn Aberhonddu.

Cyflwynwch y 4 person i'r dosbarth.

Dyma Ffred Morris. Mae e'n byw yn Llan.
Dyma Helen Jones. Mae hi'n byw yn Aberaeron.

Sgwrs - grŵp o 3

Sam:	Helo. Pwy ydych chi?
Mathew:	Mathew Williams ydw i. Pwy ydych chi?
Sam:	Sam Smith ydw i. Ble rydych chi'n byw?
Mathew:	Rydw i'n byw yng Nghaerfyrddin. Ble rydych chi'n byw?
Sam:	Rydw i'n byw yng Nghaerdydd. [Mae person arall yn dod.]
Mathew:	Helo, Lyn.
Lyn:	Helo.
Mathew:	Lyn, dyma Sam Smith. Mae e'n byw yng Nghaerdydd.
Lyn:	Helo, Sam.
Sam:	Helo.

Nawr, gweithiwch mewn grwpiau o 3 i baratoi sgysiau newydd.

Uned 1

Dril 5 Gweithio

Ble rydych chi'n gweithio?	Rydw i'n gweithio	yn	Ysgol y Parc.
		yn	Ysgol Glan y môr.
		yn	Aberaeron.
	Rydw i'n dysgu	yn	Ysgol y Llan.
	Rydw i'n athro	yn	Ysgol y Wern.
	Rydw i'n athrawes	yn	Ysgol yr Hafod.
	Rydw i'n bennaeth	yn	Ysgol y Maes.
	Rydw i'n ddirprwy- bennaeth	yn	Ysgol Gynradd y Parc.

Ble rydych chi'n gweithio? > Ble dych chi'n gweithio?
Rydw i'n ... > Dw i'n ...

Gofynnwch i 4 person yn y dosbarth.

Dril 6 Siarad am berson arall

Mae John yn	gweithio yn Ysgol y Llan, Abertawe.
Mae e'n	athro yn Ysgol y Maes, Caerfyrddin.
Mae hi'n	athrawes yn Ysgol y Parc, Llanelli.

Cyflwynwch 2 o'r bobl i'r dosbarth.

Dyma Ffred Morris. Mae e'n byw yn Llan. Mae e'n gweithio yn Ysgol y Wern, yn Llanelli.
Dyma Helen Jones. Mae hi'n byw yn Aberaeron ac mae hi'n gweithio yn Ysgol y Parc, Aberaeron.

→ Gweithgaredd 3

Uned 1

Sgwrs A - grŵp o 3

Lowri:	Helo. Sut rydych chi?
Siôn:	Da iawn, diolch. A chi?
Lowri:	Rydw i'n dda iawn, diolch. Pwy ydych chi?
Siôn:	Siôn Thomas ydw i. Pwy ydych chi?
Lowri:	Lowri Evans ydw i. Ble rydych chi'n byw?
Siôn:	Rydw i'n byw yng Nghaerfyrddin. Ble rydych chi'n byw?
Lowri:	Rydw i'n byw yng Nghaerdydd.
Siôn:	Ble rydych chi'n gweithio?
Lowri:	Rydw i'n gweithio yn Ysgol Gynradd Pen-y-Banc. Rydw i'n athrawes Blwyddyn 2. A chi?
Siôn:	Rydw i'n athro Blwyddyn 5 yn Ysgol y Wern. [Mae person arall yn dod.] Helo, Wil.
Wil:	Helo.
Siôn:	Wil, dyma Lowri Evans. Mae hi'n dysgu yn Ysgol Pen-y-Banc.
Wil:	Helo, Lowri.
Siôn:	Mae hi'n athrawes Blwyddyn 2.
Wil:	O, da iawn.

Gweithiwch mewn grwpiau o 3 i baratoi sgysiau newydd.

Sgwrs B - grŵp o 3

Lowri:	Helo. Sut rwyd ti?
Siôn:	Da iawn, diolch. A ti?
Lowri:	Dw i'n dda iawn, diolch. Pwy wyt ti?
Siôn:	Siôn Thomas ydw i. Pwy wyt ti?
Lowri:	Lowri Evans ydw i. Ble rwyd ti'n byw?
Siôn:	Rydw i'n byw yng Nghaerfyrddin. Ble rwyd ti'n byw?
Lowri:	Rydw i'n byw yng Nghaerdydd.
Siôn:	Ble rwyd ti'n gweithio?
Lowri:	Rydw i'n gweithio yn Ysgol Gynradd Pen-y-Banc. Rydw i'n athrawes Blwyddyn 2. A ti?
Siôn:	Rydw i'n athro Blwyddyn 5 yn Ysgol y Wern. [Mae person arall yn dod.] Helo, Wil.
Wil:	Helo.
Siôn:	Wil, dyma Lowri Evans. Mae hi'n dysgu yn Ysgol Pen-y-Banc.
Wil:	Helo, Lowri.
Siôn:	Mae hi'n athrawes Blwyddyn 2.
Wil:	O, da iawn.

Sut mae **Sgwrs A** a **Sgwrs B** yn wahanol?

Darllenwch y sgwrs eto.

Tanlinellwch y patrymau gwahanol.

Pam maen nhw'n wahanol?

Gweithiwch mewn grwpiau o 3 i baratoi sgysiau newydd.

Uned 1

CHI

Sut rydych chi?
Pwy ydych chi?
Ble rydych chi'n byw?
Ble rydych chi'n gweithio?
Beth ydy'ch enw chi?

TI

Sut rwyf ti?
Pwy wyt ti?
Ble rwyf ti'n byw?
Ble rwyf ti'n gweithio?
Beth ydy dy enw di?

CHI

> Sut dych chi?
> Pwy dych chi?
> Ble dych chi'n byw?
> Ble dych chi'n gweithio?

Sgyrsiau

Ceri:	Helo, Sam. Ble rwyf ti'n byw?
Sam:	Rydw i'n byw yng Nghaerdydd. Ble rwyf ti'n byw?
Ceri:	Rydw i'n byw yn Aberteifi. Ble rwyf ti'n gweithio?
Sam:	Rydw i'n gweithio yn Ysgol y Rhos? A ti?
Ceri:	Rydw i'n gweithio yn Ysgol Aberteifi.

Mrs Evans:	Helo, Mr Jones. Ble rydych chi'n byw?
Mr Jones:	Rydw i'n byw yn Saundersfoot. Ble rydych chi'n byw?
Mrs Evans:	Rydw i'n byw yng Nghrymych. Ble rydych chi'n gweithio?
Mr Jones:	Rydw i'n gweithio yn Ysgol y Bryn. A chi?
Mrs Evans:	Rydw i'n gweithio yn Ysgol y Traeth.

Ben:	Mr a Mrs Jones, ble rydych chi'n byw?
Mrs Jones:	Rydyn ni'n byw yn Llanybydder. Ble rwyf ti'n byw, Ben?
Ben:	Rydw i'n byw yng Nghrymych.

> Ble dych chi'n byw?
> Ble dych chi'n gweithio?

> Ble dych chi'n byw?
> Dyn ni'n byw yn ...

Gweithiwch mewn grwpiau o 3 i baratoi sgyrsiau newydd.

→ Gweithgaredd 4

Uned 1

Dril 7 - Gofyn cwestiynau

Pwy	wyt ti? ydych chi?	Sam ydw i. Lyn Pryce ydw i.
Ble	rwyt ti'n byw?	Rydw i'n byw yng Nghaerdydd. Rydw i'n byw ym Mhort Talbot.
	rydych chi'n byw?	Rydyn ni'n byw yn Ninbych - y -pysgod
	rwyt ti'n gweithio?	Rydw i'n gweithio yn Ysgol y Wern, Caerdydd. Rydw i'n gweithio yn Ysgol Gynradd Llanelli.
	rydych chi'n gweithio?	Rydyn ni'n gweithio yn Ysgol y Preseli.

Gweithiwch gyda phartner newydd.

Paratowch sgwrs newydd - defnyddiwch y patrymau yma.

→ Gweithgaredd 5

Dril 8 - Gofyn cwestiynau am berson arall

Pwy	ydy e? ydy hi? ydyn nhw?	John ydy e. Alys ydy hi. John ac Alys ydyn nhw.
Ble	mae John yn byw? mae e'n byw? mae e'n gweithio? mae Alys yn byw?	Mae John yn byw yn Llan. Mae e'n byw yn Abertawe. Mae e'n gweithio yn Llanelli. Mae Alys yn byw yn Abergwaun.
	mae hi'n byw? mae hi'n gweithio?	Mae hi'n byw yn Abergwaun. Mae hi'n gweithio yn Aberteifi.
	maen nhw'n gweithio?	Maen nhw'n gweithio yn Ysgol y Bryn.

→ Gweithgaredd 6-8

Uned 1

Geirfa

athrawes (b)	<i>teacher (female)</i>
athro (g)	<i>teacher (male)</i>
bachgen, bechgyn (g)	<i>boy, boys</i>
blwyddyn, blynyddoedd (f)	<i>Year, years</i>
bore (g)	<i>morning</i>
cyflwyno	<i>to introduce, present</i>
da iawn	<i>very well, very good</i>
dirprwy bennaeth (g)	<i>deputy head teacher</i>
dosbarth, dosbarthiadau (g)	<i>class, classes</i>
dysgu	<i>to teach, to learn</i>
eich hun	<i>yourself</i>
eitha da	<i>quite well, quite good</i>
enw, enwau (g)	<i>name, names</i>
gofyn	<i>to ask</i>
grŵp, grwpiau (g)	<i>group, groups</i>
gweddol	<i>fairly, quite</i>
gweithio	<i>to work</i>
heddiw	<i>today</i>
iawn	<i>well, very</i>
merch, merched (b)	<i>girl, girls</i>
noswaith dda	<i>good evening</i>
ofnadwy	<i>awful</i>
paratoi	<i>to prepare</i>
pennaeth (g)	<i>head teacher, boss</i>
person, pobl (g)	<i>person, people</i>
plentyn, plant (g)	<i>child, children</i>
prynhawn (g)	<i>afternoon</i>

sgwrs, sgysiau (b)	<i>conversation, conversations</i>
tanlinellu	<i>to underline, underscore</i>
wedi blino	<i>tired</i>
yn wahanol	<i>different</i>
ysgol gynradd (b)	<i>primary school</i>

Abergwaun	<i>Fishguard</i>
Aberhonddu	<i>Brecon</i>
Abertawe	<i>Swansea</i>
Aberteifi	<i>Cardigan</i>
Caerdydd	<i>Cardiff</i>
Caerfyrddin	<i>Carmarthen</i>
Dinbych-y-pysgod	<i>Tenby</i>
Pen-y-bont	<i>Bridgend</i>

→ Gweithgaredd 9-10

Uned 1

Gramadeg

Oral and written forms

The drills found in this file contain language forms that are grammatically correct. These are the forms you should use on the board, in displays etc. The forms in the shaded boxes in the right-hand column can be used orally.

Bore da, blant

When addressing a group of people directly, e.g. a group of children / boys / girls, the first letter of the word may change. This is called a mutation. Don't worry about this at present as more work will be undertaken in relation to this in Unit 2 and throughout the file. Just learn and accept these expressions for now:

Bore da, **blant**.
Prynhawn da, **fechgyn**.
Gwrandewch, **ferched**.

yn

yn is a very important word in Welsh and we use it often. It can mean 'in' (please see below), but it is also used to link parts of a sentence together. When used in this way, it has no meaning.

This **yn** is shortened to "n' after vowels, e.g.

Mae Aled **yn** gweithio. Rydw i'n gweithio.

If 'yn' means 'in' it is **not** shortened to "n':

Rydw i'n byw **yn** Llan. Mae e'n gweithio.

Rydw i'n byw **yn** ... / Rydw i'n gweithio **yn** ...

When **yn** means 'in', it causes a nasal mutation in the place name that follows, if that name begins in T, C, P, D, G, B, e.g.

Rydw i'n byw ...		Y TREIGLAD TRWYNOL (The Nasal Mutation)	
yn	Abertawe.		
yn	Nhreforys.	T > Nh	(Treforys > Nhreforys)
yng	Nghaerdydd.	C > Ngh	(Caerdydd > Nghaerdydd)
ym	Mhontypridd.	P > Mh	(Pontypridd > Mhontypridd)
yn	Nolgellau.	D > N	(Dolgellau > Nolgellau)
yng	Ngwynfe.	G > Ng	(Gwynfe > Ngwynfe)
ym	Mangor.	B > M	(Bangor > Mangor)

Note also that the **yn** also changes in front of some of these letters.

Don't worry about this at the moment - just change the letter of the place name where you live and work according to the above grid, if necessary, and accept the letter change when you hear other people use it. This mutation will be explained more fully in another unit.

Uned 1

The present tense

You have come across examples of the present tense in this unit:

Rydw i'n ...	I ...
Rydw i'n byw yn ...	I live in ...
Rydw i'n gweithio yn ...	I work in / at ...
Rydw i'n dysgu yn ...	I teach in / at ...
Mae e/hi ... yn ...	He / She / someone else ...
Mae Matt yn byw yn ...	Matt lives in ...
Mae e'n gweithio yn ...	He works in / at ...
Mae hi'n dysgu yn ...	She teaches in / at ...
Rydyn ni'n byw yn ...	We live in ...
Rydyn ni'n gweithio yn ...	We work in ...
Maen nhw'n byw yn ...	They live in ...
Maen nhw'n gweithio yn ...	They work in ...

Questions

You have also learnt a number of important question words, e.g.

Sut? - How?

Pwy? - Who?

Beth? - What?

Ble? - Where?

Chi / Ti You

There are two ways of saying 'you' in Welsh - '**chi**' and '**ti**'.

'**Chi**' is used when speaking to a group of people (plural), to someone we don't know very well or someone to whom we want to show respect. We also use '**chi**' with people who are older than we are.

'**Ti**' is used when speaking to a friend, or a child, or to someone with whom you are very familiar, e.g.

Pwy ydych chi?

Y pennaeth ydw i.

Pwy wyt ti?

Siân ydw i.

a / ac

The words for *and* in Welsh are **a** or **ac**.

a is usually used in front of a consonant

ac is usually used in front of a vowel. However, **ac** is also used in front of **mae**, e.g.

a

Rydw i'n dysgu Blwyddyn 1 **a** Blwyddyn 2.

ac

Ysgol y Waun **ac** Ysgol y Wern

Mae e'n byw yn Aberteifi **ac** mae e'n gweithio yn Aberteifi.

Uned 1

Gweithgareddau

1 Trefnwch y geiriau i wneud cwestiynau.

1. wyt Pwy ti ?
2. chi heddiw rydych Sut ?
3. rwy Sut nawr ti ?
4. gweithio Ble ti'n rwy ?

2. Llenwch y bylchau.

1. ydych chi?
2. rydych chi'n byw?
3. Ble chi'n gweithio?
4. Ble Josh yn byw?
5. Ble hi'n byw?
6. Ble byw, Ben?

7. Ble gweithio, Ben ac Alys?

8. Mae e'n byw Nghaerfyrddin.

3. Llenwch y bylchau.

1. Rydw i'n byw yng (Casnewydd)
2. Mae John yn gweithio ym (Pontypridd)
3. Mae Erin yn dysgu yn (Tyddewi)
4. Rydyn ni'n byw yn (Dolgellau)
5. Rydw i'n gweithio yng (Caerfyrddin)

4. Cyfieithwch.

1. Where do you (ti) live?
2. Where does she work?
3. I'm a teacher (male).
4. Where do you (chi) work?
5. They live in Cardiff.